

Duurzaamheidsbeleid

Gemeente Heeze-Leende

Voorwoord

“Denk aan het milieu voordat u dit bericht print!” Het is een vaste afsluiter van iedere email die ik verstuur. Het is opgenomen in mijn ‘digitale handtekening’ en zorgt er op die manier voor dat het steeds opnieuw herhaald wordt. Een heel kleine bijdrage, maar door deze in de hele organisatie door te voeren is de impact, bij onszelf en ons lezend publiek, alweer wat groter. Bewustwording is een grote katalysator van gedragsverandering en dat is nodig om de mogelijkheden voor de generaties na ons niet in gevaar te brengen.

Inmiddels is alleen het veranderen van ons gedrag niet meer voldoende; we zullen ook aanpassingen moeten maken in de manier waarop we invulling geven aan onze consumptie van materialen, van energie, van onze leefomgeving. We willen wat we tot onze beschikking hebben niet verbruiken, maar gebruiken.

Hiervoor maken we voor onze gemeente een duurzaamheidsbeleid met als uitgangspunt dat de gemeente binnen de grenzen van haar mogelijkheden haar verantwoordelijkheid neemt en streeft naar een evenwicht tussen het welzijn van onze inwoners, natuur en economische ontwikkeling.

Door de samenwerking te zoeken met onze maatschappelijke spelers kunnen we terugzien op een degelijk proces waardoor we de gelegenheid hebben gekregen om inzichten, kennis en ambities te vertalen in een gedragen duurzaamheidsbeleid. Binnen dit frame is het mogelijk om onszelf te voorzien van een comfortabel leven met de geruststelling dat we het juiste doen én laten om dit ook in de toekomst mogelijk te blijven maken voor anderen.

Frank de Win

Wethouder Duurzaamheid

Gemeente Heeze-Leende, 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	4
Doel	5
Proces	7
Thema's	9
Doelstellingen	
1. Klimaatadaptatie	11
2. Energietransitie	15
3. Mobiliteit	23
4. Biodiversiteit	27
5. Materialentransitie	33
Dankwoord	37
Colofon	37

Inleiding

Duurzaamheid is een thema dat speelt van mondiaal tot micro niveau. Wereldwijd worden klimaatveranderingen zichtbaarder. Warmte- en neerslagrecords worden verbroken, hevige hagelbuien en extreme droogte behoren steeds meer tot de orde van de dag. Tegelijkertijd worden grondstoffen schaarser en neemt de biodiversiteit verder af.

Wereldwijd nemen overheden, bedrijven en particulieren maatregelen om toe te werken naar een duurzame wereld. Ook de gemeente Heeze – Leende bereidt zich voor op grootschalige veranderingen om zo toekomstbestendig te blijven. Het opstellen van gedegen duurzaamheidsbeleid als overkoepelend afwegingskader is hiervoor noodzakelijk.

Op 5 maart 2018 heeft de gemeenteraad van de gemeente Heeze-Leende het proces vastgesteld om te komen tot een integraal duurzaamheidsbeleid. Daarbij zijn de thema's energietransitie, materialentransitie, biodiversiteit en mobiliteit benoemd. Later is daar klimaatadaptatie aan toegevoegd.

De gemeenten Heeze-Leende en Valkenswaard hebben de handen ineen geslagen door het opstellen van een nieuw duurzaamheidsbeleid samen op te pakken. Om van elkaars kennis gebruik te kunnen maken, maar zeker ook omdat het duurzaamheidsvraagstuk zich niet beperkt tot de grenzen van iedere individuele gemeente. Een eenduidig beleid zorgt ervoor dat grotere en effectievere stappen gezet kunnen worden.

Doel

Wat wij als gemeente verstaan onder duurzaamheid, onze stip op de horizon, is af te leiden van de Brundtland definitie, zoals vastgesteld in het rapport 'Our Common Future', geschreven door de World Commission on Environment and Development (WCED, 1987):

Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar te brengen.

De gemeente heeft als doel om met haar beleid **ten minste aan te sluiten bij de rijksdoelstellingen- en ambities in het kader van duurzaamheid**, zoals een drastische reductie van de CO₂ uitstoot en een toename van het aandeel duurzame geproduceerde energie. Om dit te bewerkstelligen moet bij iedere gemeentelijke keuze **duurzaamheid integraal worden meegenomen**, met als afwegingskader eenduidig duurzaamheidsbeleid dat breed gedragen wordt door de gemeenschap. Hierbij is bewust gekozen voor een bondig, sprekend en visueel beleidsstuk, dat louter digitaal wordt uitgegeven.

“Goed duurzaamheidsbeleid is duidelijk, eenvoudig en zo concreet mogelijk. Er zijn erg veel goede ideeën naar voren gekomen, vervolg geven aan die ideeën door concretisering van het beleid is de volgende grote stap.”

Doel

Duurzaamheidsbeleid leidt op zichzelf niet zondermeer tot een duurzame gemeente, het beleid is echter wel een noodzakelijke basis om te komen tot een integrale aanpak van de duurzaamheidsopgave. Concrete uitwerking van de in dit beleidsstuk gestelde doelen vindt plaats in de nog op te stellen **uitvoeringsprogramma's** om zo vorm te geven aan een duurzame en toekomstbestendig gemeente.

Het bereiken van de gemeentelijke ambities, zeker bij een maatschappelijk thema als duurzaamheid, kan alleen maar bewerkstelligd worden door **samen te werken met de gemeenschap**: inwoners, bedrijven, instellingen, maatschappelijke organisatie en overige belanghebbenden. De duurzaamheidsopgave is voor de omgeving immers minstens zo groot als voor de overheid. De gemeente zet haar ambities kracht bij door zelf het goede voorbeeld te geven, maar blijft grotendeels afhankelijk van de bereidheid en daadkracht van derden om de uiteindelijke doelen ook daadwerkelijk te halen.

“De gemeenschap betrekken bij beleidsvorming is een goed idee, zo creëer je meer draagvlak en begrip.”

Proces

Om tot een goed uitvoerbaar duurzaamheidsbeleid te komen en hiervoor draagvlak te creëren in de samenleving, is intensieve samenwerking met alle betrokken partijen van groot belang. Onderstaande afbeelding geeft het (herhalende) proces voor de vorming van het duurzaamheidsbeleid schematisch weer. De **ambtelijke werkgroep** heeft de start gemaakt in het proces om te komen tot nieuw duurzaamheidsbeleid, onder procesmatige regie van de **stuurgroep**. Via open 'sollicitatie' is een **denktank** gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van de verschillende partijen in de samenleving, welke voortdurend is geconsulteerd bij de totstandkoming van het beleid. Inwoners, natuurorganisaties, energie-coöperaties, ondernemers, agrariërs en woningbouwverenigingen vertegenwoordigen zo gezamenlijk de belangen van de samenleving.

Proces

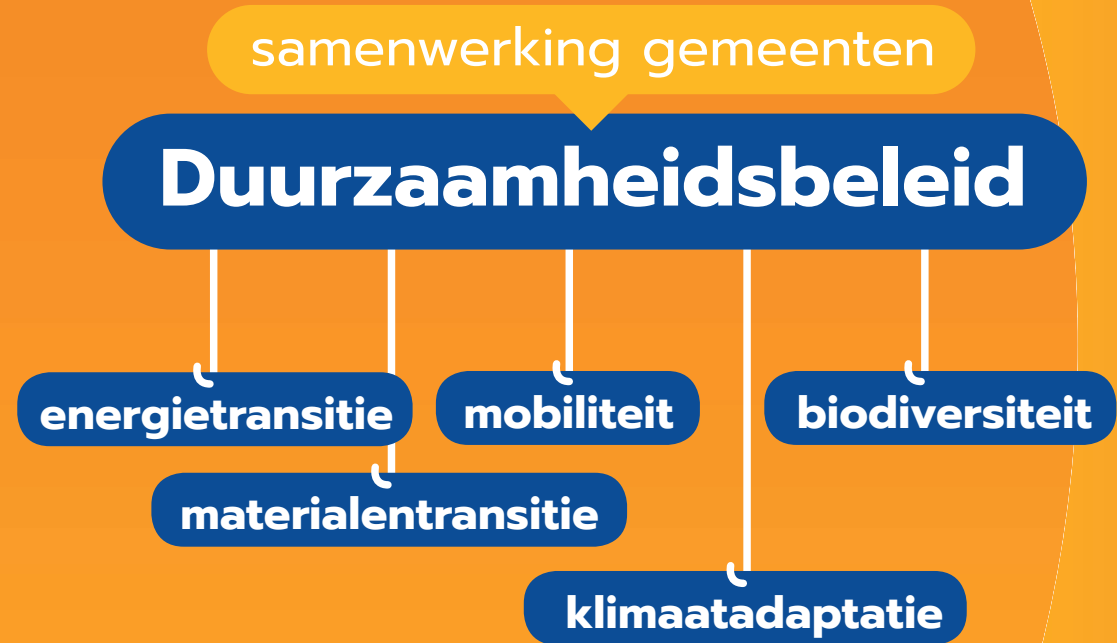
De **raadsklankbordgroepen** (één in Valkenswaard en één in Heeze - Leende) hebben procesmatig feedback en inhoudelijk advies geleverd op basis van de verslagen van de denktanks. Met de duurzaamheidsopgave waar de gemeente voor staat als uitgangspunt, is in meerdere denktanksessies het beleid inhoudelijk vormgegeven. De uitkomsten van iedere sessie zijn voorzien van feedback, herzien en uitgewerkt, alvorens ze weer ter discussie werden gesteld in de denktank. Het proces herhaalde zich, om iedere keer een stukje dichterbij het uiteindelijke doel komen: eenduidig, breed gedragen duurzaamheidsbeleid zoals nu gepresenteerd wordt. Om kleur te geven aan de inhoud van het beleidsstuk, zijn een groot aantal karakteristieke uitspraken van de denktankleden opgenomen in het beleidsstuk. Participatie van de gemeenschap houdt echter niet op bij de vorming van het beleid, ook bij uitvoering en evaluatie van het duurzaamheidsbeleid spelen belanghebbenden een belangrijke rol.

“Ik voel me wel eens machteloos omdat je ‘in je eentje’ zo weinig invloed hebt. Door deelname aan de denktank kan ik ook mijn steentje bijdragen.”

“Heel mooi dat we mee mogen denken. Zo krijg je een breed gedragen beleid.”

Thema's

Het duurzaamheidsbeleid bestaat uit een integraal, overkoepelend deel en een thematische uitwerking naar vijf onderwerpen en beschrijft de problematiek, uitdagingen en voorgestelde oplossingsrichtingen op hoofdlijnen. De thematische uitwerking zorgt ervoor dat gericht kan worden toegewerkt naar naar concrete uitvoeringsprogramma's op vijf thema's. Duurzaamheid is hierbij de 'kapstok' waaraan de 'jassen' klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, biodiversiteit en materialentransitie hangen. Uiteraard is er veel overlap tussen thema's, zo is biodiversiteit nauw gerelateerd aan klimaatadaptatie en hangt de 'mouw' van energietransitie in de 'zak' van mobiliteit.

Doelstellingen

Integrale doelstellingen

Als gemeente streven wij de volgende integrale duurzaamheidsdoelen na, die zowel algemeen als op ieder van de vijf thema's van toepassing zijn:

- **Bewustwording** bevorderen door het actief stimuleren van educatie en het actief faciliteren van lokale organisaties (scholen, buurtverenigingen, coöperaties e.d.) bij het voorlichten van hun doelgroep over duurzaamheid en de vijf duurzaamheidsthema's;
- **Gedragsverandering** bewerkstellingen door meer en betere communicatie over duurzaamheid en de vijf duurzaamheidsthema's, gericht op oorzaken, gevolgen, maatregelen en resultaten, waarbij voorbeeldprojecten uit de regio uitgebreid worden belicht. De gemeente ondersteunt lokale organisaties (scholen, buurtverenigingen, coöperaties e.d.) in het voorlichten van hun doelgroep of treedt zelf op als afzender;
- Vooruitgang boeken met de transitie naar een duurzame gemeente door zo snel mogelijk van start te gaan met zogenaamde 'quick-win' / 'no-regret' projecten voor alle vijf de duurzaamheidsthema's (**laaghangend fruit**);
- Duurzaamheid als onlosmakelijk onderdeel van alle aspecten van **gemeentelijke bedrijfsvoering** in de breedste zin van het woord inbedden, zodat bij iedere beslissing wordt afgewogen of deze bijdraagt aan de duurzaamheidsambitie, ook als deze niet expliciet is benoemd in het duurzaamheidsbeleid;
- **De gemeenschap** (inwoners, ondernemers, woningcorporaties, natuurorganisaties en alle andere belanghebbenden) blijven betrekken in de uitvoering van de doelstellingen en evaluatie van het duurzaamheidsbeleid.

“Duurzaamheid omvat veel aspecten. Maatregelen om het ene aspect te bevorderen kunnen andere soms tegenwerken. Het vinden van een goede balans is daarin het belangrijkste.”

“Het is belangrijk om resultaten te blijven delen.”

1. klimaat adaptatie

KLIMAATADAPTATIE

Stand van zaken

Klimaatverandering is in een vergaand stadium, met steeds grotere effecten en risico's voor onze samenleving. Het vertragen van dit proces duurt tientallen jaren. Het is noodzakelijk om ons als samenleving aan te passen en voor te bereiden op de reeds ingezette klimaatveranderingen en alle gevolgen daarvan. Zo kunnen kansen benut worden en kan schade beperkt blijven.

De nationale opgave voor klimaatadaptatie wordt beschreven in het Bestuursakkoord *Klimaatadaptatie (2018)* en het *Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (2018)* met daarin een prominente rol voor gemeenten. Lokale gevoeligheden voor klimaatverandering moeten in kaart worden gebracht en als integraal onderdeel van beleid daadkrachtig worden aangepakt, zodat wij toewerken naar een waterrobuust en klimaatbestendig Nederland in 2050.

Stand van zaken

Bestuursakkoord klimaatadaptatie (2018)

2020 Opgaven en maatregelen voor klimaatadaptatie in beeld

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (2018)

2018 Ruimtelijke adaptatie in alle opgaven 'meekoppelen'

2019 Stresstest uitgevoerd (wateroverlast, hitte, droogte en overstroming)

2019 Risicodialoog voeren en strategie opstellen

2020 Resultaten stresstest openbaar gemaakt

2020 Uitvoerings- en investeringsagenda opgesteld

2020 Verkenning schadebeperking calamiteiten

2022 Verkenning lokale wetgeving op wenselijke aanpassingen

2050 Nederland waterrobuust en klimaatbestendig ingericht

In het huidige coalitieakkoord (2018 – 2022) wordt beaamt dat het klimaat eist dat we aan de slag gaan met duurzaamheid, ook op het gemeentelijke niveau. Er zijn nog geen specifieke kaders die de aanpak van klimaatadaptatie in de gemeente beschrijven.

“Het is onze verantwoordelijkheid iets te doen dat verder gaat dan onze eigen belangen.”

Doelstellingen

- Gevoeligheden die naar voren komen uit de gemeentelijke **klimaatstresstest**, op basis van een zorgvuldige afweging en prioritering aanpakken, zodat de gemeente steeds beter is voorbereid op de lokale gevolgen van klimaatverandering en resulterende extreme weersomstandigheden (wateroverlast, hitte, droogte, overstroming);
- Bij iedere **ruimtelijke ontwikkeling** (omgevingsvisie, herinrichting, nieuwbouw e.d.) klimaatadaptatie als verplicht afwegingskader meenemen;
- Investeren in het **ontsteden en vergroenen** van de openbare ruimte, om waterinfiltratie te bevorderen, lokale opwarming (hittestress) tegen te gaan en tegelijkertijd de omgeving te verfraaien;
- Investeren in het **bufferen en infiltreren van (bovenregionale) wateroverschotten** door realisatie van bijvoorbeeld wadi's, sloten, vijvers waarbij ook de positieve bijdrage van deze waterpartijen (aantrekkelijke landschapselementen, bluswater in het buitengebied e.d.) zo veel mogelijk benut en benadrukt wordt;
- **Hemelwaterafvoer** op eigen terrein, van zowel inwoners als ondernemers, faciliteren en indien mogelijk verplichten, om het rioolstelsel zo veel mogelijk te ontzien (bij piekbelasting);
- **Ontstening en vergroening** van tuinen, daken en andere eigen terreinen stimuleren en indien mogelijk verplichten, om waterinfiltratie op eigen terrein verder te bevorderen en lokale opwarming tegen te gaan;
- Toewerken naar **stimuleringsregels** via belastingen zoals de rioolheffing. Indien blijkt dat stimuleren niet het gewenste effect heeft, wordt overgegaan op verplichtende maatregelen;
- **Riolering** met verdere maatregelen **klimaatbestendig** inrichten, o.a. door rekening te houden met grotere piekbelastingen als gevolg van extreem weer.

“De klimaatstresstest is leidend voor het bepalen van de aanpak van klimaatadaptatie. We kunnen nu niet beoordelen of alle risico's in beeld zijn.”

2. energie transitie

ENERGIETRANSITIE

Stand van zaken

Het doel van het klimaatakkoord van Parijs (2015) is om de opwarming van de aarde tot maximaal 2 graden Celsius te beperken (en te streven naar maximaal 1,5 graad opwarming) om daarmee klimaatverandering, en de negatieve gevolgen daarvan, een halt toe te roepen. De uitstoot van broeikasgassen zoals CO₂ wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het gebruik van fossiele brandstoffen. Het is dan ook zaak om fossiele brandstoffen zo snel mogelijk uit te faseren en over te stappen naar duurzame vormen van energie.

De opgave voor de energietransitie wordt gevormd door nationale afspraken over duurzame energie, energiebesparing en het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Het uiteindelijke doel is om de CO₂-uitstoot hiermee te halveren in 2030 en tot nihil te reduceren in 2050. Voor gemeenten betekent dit het vergroten van de duurzame energieproductie, uitfaseren van het gebruik van fossiele brandstoffen, reduceren van de energieverstopping, bevorderen van energiebesparing en het verduurzamen en aardgasvrij maken van bestaande woningen. Hoe de gemeente hier exact invulling aan geeft staat vrij, om zo optimaal mogelijk invulling te kunnen geven aan lokale kansen en beperkingen. De energietransitie wordt samen met de Metropoolregio Eindhoven (MRE) vorm gegeven en van kaders voorzien in de Regionale Energiestrategie (RES).

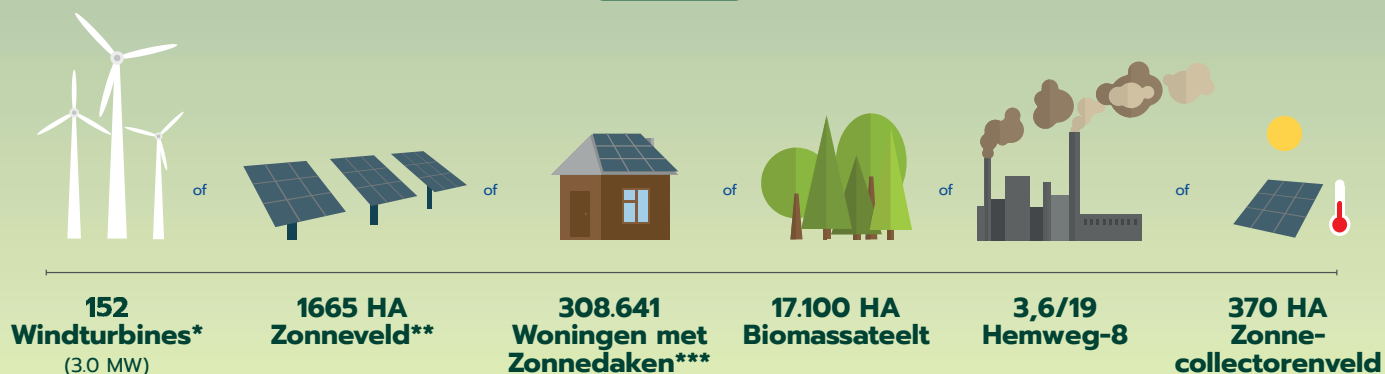
ENERGIETRANSITIE

Stand van zaken

Ter illustratie: de totale bekende energiebehoefte van Heeze – Leende kwam in 2017 overeen met 0,475 TWh (bron: De Klimaatmonitor). Onderstaande afbeelding is een referentiebeeld van de vertaling van 1 TWh naar een bepaalde vorm van hernieuwbare energie (bron: Startnotitie RES MRE). Zo zou Heeze – Leende een energiebehoefte van 0,475 TWh duurzaam kunnen invullen door bijvoorbeeld 72 windmolens te plaatsen óf 791 HA zonneveld te realiseren.

1 TWh =

* Wind op land, 3 MW vermogen en 2.200 vollasturen

** Zonnevelden met ruimte tussen de panelen 20MW is 30Ha bij 900 vollasturen

*** Zonnepanelen van 300Wp bij 12 panelen gemiddeld per woning.

Stand van zaken

Nationaal Energieakkoord (2013)

- 2013** 1,5% energiebesparing per jaar
- 2020** 14% energiebehoefte duurzaam opgewekt
- 2023** 16% energiebehoefte duurzaam opgewekt

Klimaatwet (2018)

- 2030** 49% minder CO₂ uitstoot t.o.v. 1990
- 2050** 95% minder CO₂ uitstoot t.o.v. 1990

Wet VET (Voortgang Energietransitie) (2018)

- 2018** Nieuwbouwwoningen per 1 juli 2018 aardgasvrij

Klimaatakkoord Nederland (2019)

- 2021** Gemeentelijke Transitievisie Warmte vastgesteld (tijdspad voor verduurzaming op wijkniveau)
- 2021** 50.000 woningen per jaar verduurzamen
- 2030** 200.000 woningen per jaar verduurzamen

Regionale energiestrategie (RES) – Metropoolregio Eindhoven (MRE)

- 2019** Analysefase RES
 - ½ jaar na ondertekening Klimaatakkoord: Concept bod RES
 - 1 jaar na ondertekening Klimaatakkoord: RES 1.0

In het huidige coalitieakkoord (2018 – 2022) wordt concreet ingegaan op de energietransitie. Zo moet er worden geïnvesteerd in een kansenkaart voor windenergie en zonnepanelen. Nieuwbouw is minimaal energiearm, bestaande gebouwen moeten worden verduurzaamd en particuliere initiatieven worden ondersteund. Samenwerking met (boven)regionale overheden en als gemeente het goede voorbeeld geven zijn daarbij van groot belang.

Doelstellingen

- De **Trias Energetica** gebruiken als leidraad bij het aanpakken van alle vraagstukken in het kader van de energietransitie, door eerst te kijken naar de mogelijkheden om de energievraag te beperken (energiebesparing, isolatie e.d.), vervolgens waar mogelijk te voorzien in duurzaam opgewekte energie (zon, wind e.d.) en pas als laatste mogelijkheid te kijken naar het (tijdelijk) efficiënt inzetten van fossiele brandstoffen.
- Op verschillende manieren inzetten op (inzicht in) **energiebesparing**, door in ieder geval:
 - energiebesparing bij **inwoners en ondernemers** te bevorderen, o.a. door actief te wijzen op beschikbare (rijks)subsidies en beschikbare hulp van lokale instanties (energieloket, energie coöperatie etc.);
 - energiebesparing in de **openbare ruimte** te bevorderen, o.a. door alle verlichting versneld te voorzien van de meest energiezuinige (LED)lampen;
 - Toe te werken naar het CO₂-arm realiseren van het totaal aan **gemeentelijk vastgoed**, door in ieder geval gebruik van fossiele energie uit te faseren, onderbouwd door een gedegen afweging van financiële haalbaarheid en gebruik op de lange termijn, ook om invulling te geven aan de voorbeeldfunctie van de gemeente;

“Communicatie en voorlichting is heel belangrijk.”

Doelstellingen

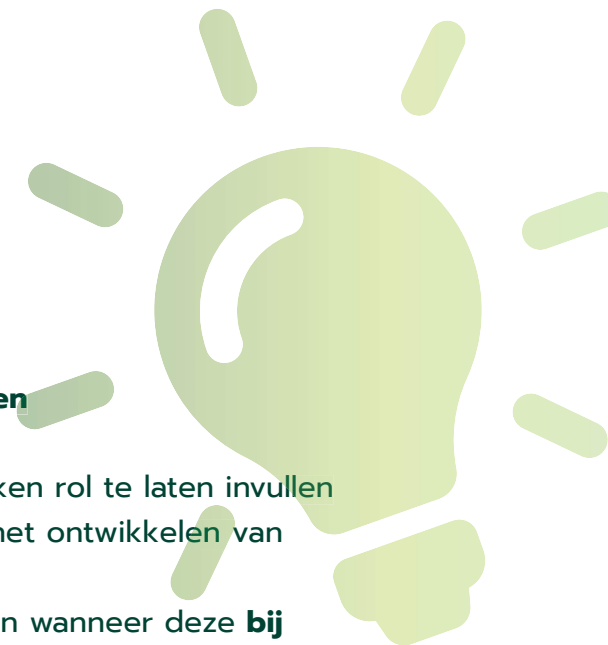

- Inzetten op een **gediversifieerde duurzame energieopwekking** (in afstemming met de Regionale Energiestrategie), door in ieder geval:
 - **Zoekgebieden** te selecteren en ruimtelijke voorwaarden vast te leggen voor grootschalige zonne- en windenergie, op basis van een goede integrale afweging (landschap, ruimte gebruik, milieu, gezondheid, maatschappij, financiën, netwerkaansluitingen);
 - In te zetten op **zonne-energie** (uitgaande van de Zonneladder¹), waarbij zonnepanelen:
 - worden gestimuleerd op daken en gevels van inwoners, bedrijfspanden en ander vastgoed, op en naast infrastructuur en parkeergelegenheden, als bouwelement en op oude stortplaatsen (eventueel om met de opbrengsten de grond te saneren);
 - niet worden toegestaan op agrarische gronden;
 - niet worden toegestaan in natuurgebieden, tenzij met de opbrengsten de natuur verder ontwikkeld zal worden;
 - **Aanvullende technieken**, zoals hergebruik van restwarmte, aardwarmte, mestvergisting, waterstof, kleinschalige waterkracht en hydrozine (duurzaam geproduceerd mierenzuur) waar wenselijk te ondersteunen;
 - Verbeteringen van **transport, logistiek en opslag** van duurzame energie te ondersteunen.

¹ De Zonneladder brengt hiërarchie aan in het beoordelen van de geschiktheid van locaties voor zonne-energie: pas wanneer wenselijke locaties voor een bepaald initiatief niet voldoende beschikbaar of geschikt zijn, komen minder wenselijke locaties in beeld.

² Zonnepark: een park van PV-panelen waarvoor een bestemmingsplanwijziging nodig is

Doelstellingen

- Voor grootschalige energieopwekking inzetten op een **sociale en breedgedragen ontwikkeling van wind- en zonneparken**², door:
 - **de omgeving** van een toekomstig wind- of zonnepark een actieve en betrokken rol te laten invullen bij de ontwikkeling en de exploitatie van het wind- of zonnepark, (o.a. door het ontwikkelen van een proces-participatieplan);
 - de ontwikkeling en exploitatie van een wind- of zonnepark alleen toe te staan wanneer deze **bij voorkeur 100%, maar ten minste 75% coöperatief** is, waarbij de financiële opbrengsten van het wind- of zonnepark zo veel mogelijk terugvloeien naar de gemeenschap en omgeving;
 - via een coöperatieve of sociale grondvergoeding voor de directe omgeving³, gebruik makende van een rechtvaardige verdeelsleutel die door de grondeigenaren en bewoners in het gebied transparant en gemeenschappelijk vastgesteld wordt. De verdeelsleutel wordt vastgesteld voordat de locatie van windturbines en/of zonnepanelen is bepaald;
 - via een omgevingsfonds voor bewoners en buurtschappen in de ruimere omgeving⁴, te besteden aan projecten die bijdragen aan de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van het gebied;
 - via een gemeentebreed maatschappelijk energiefonds gevoed door de resterende winsten, bedoeld om de energietransitie met inwoners verder vorm te geven;
 - door de mogelijkheid voor alle inwoners uit de gemeente om financieel deel te nemen en daarvoor een rendement te ontvangen;

³ Gebied met een straal van tenminste 5 x rotordiameter rondom de turbines, of het grondgebied van het zonnepark, inclusief de aangrenzende percelen.

⁴ Gebied van ongeveer 10x de masthoogte of zichtafstand van een zonnepark waarbij ook gekeken wordt naar de sociale samenhang in/van de omgeving.

Doelstellingen

- door de verplichting voor de initiatiefnemer om een financieel participatieplan, ondernemingsplan en een geprognostiseerde Balans en Verlies en Winstrekening aan te leveren.
- de bebouwde en onbebouwde gronden die noodzakelijk zijn voor de realisatie van windenergie of zonne-energie te zien **als één samenhangend ruimtelijk complex** (het zoekgebied) waarin één samenhangend project wordt ontwikkeld. Bij meerdere initiatiefnemers of initiatieven in een zoekgebied wordt één gemeenschappelijk plan ingediend.
- initiatiefnemers te verplichten een **landschapsplan** aan te leveren waarin aangetoond wordt waarom de specifieke locatie en plaatsing de beste plek is in het zoekgebied, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening (goede functiecombinatie en landschappelijke inrichting).

3. mobiliteit

Stand van zaken

De opgave voor het thema mobiliteit richt zich op het bevorderen van duurzame mobiliteit en waar mogelijk reduceren van energie-vragende transportbewegingen om verder bij te dragen aan de doelen voor de reductie van CO₂-uitstoot (zoals genoemd bij het thema 'energietransitie'). Om dit te bewerkstelligen moet worden aangestuurd op het verduurzamen en verbeteren van het openbare vervoer, het bevorderen van reizen met duurzame vervoersmiddelen (zoals het openbaar vervoer en de fiets) en het faciliteren van 'emissieloze' vervoersmiddelen.

Nationaal regeerakkoord (2017)

2023 Kilometerheffing vrachtverkeer

2030 100% emissieloze nieuwverkoop personenauto's

Klimaatakkoord Nederland (2019)

2030 100% emissieloze nieuwverkoop personenauto's

2030 8 miljard zakelijke autokilometers minder t.o.v. 1990

MOBILITEIT

Stand van zaken

De gemeente zet in het kader van mobiliteit in op slimme duurzame mobiliteit (Bereikbaarheidsagenda 2030). Het huidige coalitieakkoord (2018 – 2022) beoogt in dat kader het afwaarderen van het doorgaand verkeer tussen Heeze – Geldrop, weren van direct (vracht)verkeer uit de kernen en het investeren in meer ruimte voor voetgangers en fietsers. Zo wordt er gewerkt aan een snelfietsverbinding tussen Weert en Eindhoven (met een aantakking Heeze – Aalst) en wordt het verhogen van de frequentie van de sprinters tussen Eindhoven en Weert onderzocht. Het parkeerbeleid wordt daarnaast geactualiseerd. Op verzoek van het college wordt daarin o.a. meer openbare ruimte vrijgemaakt voor het opladen van elektrische auto's.

Doelstellingen

“Zelf minder CO₂ uitstoten? Maak minder vervoersbewegingen, koop lokaal in of werk eens op een flexplek.”

- Duurzame mobiliteit inbedden als verplicht afwegingskader in alle **ruimtelijke ontwikkelingen** (zoals omgevingsvisies, verkeersvisies, parkeerbeleid etc.);
- Het ontwikkelen van een strategisch plan voor het stimuleren van **emissiearm personen- en bedrijfsvervoer**, o.a. door te investeren in meer laadpalen in de openbare ruimte en het invoeren van milieuzones;
- Gebruik van **deelvervoer** actief stimuleren, bijvoorbeeld door meer P&R parkeerplaatsen te realiseren;
- Gebruik van **openbaar vervoer** actief stimuleren, o.a. door meer invloed uit te oefenen op de provincie en het rijk om duurzaam vervoer aantrekkelijker te maken en OV-gebruik door ambtenaren in het aannamebeleid te verwerken;
- Gebruik van de fiets actief stimuleren, bijvoorbeeld door in bovenregionale samenwerking meer **snelfietspaden** te realiseren en te investeren in betere **fietsveiligheid**;
- **Openbaar vervoer** beter te laten aansluiten op de volledige reis naar een bepaalde bestemming, bijvoorbeeld door de bereikbaarheid en overstapmogelijkheden van bus/treinstations te vergroten en vervolgvervoer te faciliteren;
- De ontwikkeling van het gebruik van **alternatieve brandstoffen** stimuleren, bijvoorbeeld door onderzoek te doen naar de mogelijkheid om waterstof-tankens aan te bieden;
- Initiatieven om **pakketdiensten te centraliseren** faciliteren en ondersteunen;
- Onderzoek uitvoeren naar de **gezondheidseffecten** van lokale mobiliteit, zoals fijnstof- en geluidsbelasting, om hier adequate maatregelen op te kunnen ondernemen, bijvoorbeeld door deel te nemen aan een regionaal meetnetwerk;
- Het gemeentelijk **wagenpark uiterlijk in 2030 emissieloos** realiseren, o.a. door vanaf heden voertuigen die gebruik maken van fossiele brandstoffen actief uit te faseren, om de voorbeeldfunctie van de gemeente uit te dragen.

4. biodiversiteit

BIODIVERSITEIT

Stand van zaken

De afgelopen jaren is de verscheidenheid aan soorten planten en dieren in Nederland en de rest van de wereld ernstig teruggelopen. Biodiversiteit is echter essentieel voor een gezonde leefomgeving, gezonde ecosystemen en een weerbare, natuurlijke omgeving en het is iets dat wij willen doorgeven aan volgende generaties.

De nationale opgave voor biodiversiteit wordt hoofdzakelijk beschreven in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel (2018). Om aan te sluiten bij deze nationale ambities moet de gemeente ontwikkelingen die een nadelig effect kunnen hebben op flora en fauna voorkomen, door het verbinden van natuurgebieden, sluiten van kringlopen, reduceren van stikstofdepositie, verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, optimaliseren van de grondwaterstand en het bevorderen van natuur- en biodiversiteitsontwikkeling in ruimtelijke plannen.

BIODIVERSITEIT

Stand van zaken

Wet natuurbescherming (2017)

- Alle handelingen die een nadelig effect zouden kunnen hebben op dieren en planten achterwege laten, of deze effecten zoveel mogelijk beperken.

Verordening natuurbescherming Noord-Brabant (2017)

- Verminderen stikstofuitstoot op Natura 2000 gebieden (vergunningplicht stallen)
- Herplantplicht en kapmelding

Deltaplan biodiversiteitsherstel (2018)

- Verlaging stikstofdepositie en bestrijdingsmiddelengebruik
- Verbetering grondwaterstand voor natuurdoeleinden

2030 Natuurgebieden effectief met elkaar verbonden

2030 Sluitende nutriënten- en biomassakringlopen op regionale schaal

2030 Agrobiodiversiteit: landbouw is gunstige biotoop voor wilde planten en dieren

2030 Uitbreiding bebouwing en infrastructuur levert positieve bijdrage aan biodiversiteit en omliggende natuur

BIODIVERSITEIT

Stand van zaken

De natuurlijke omgeving is het sterke punt van Heeze – Leende. De gemeente moet een groene gemeente blijven, met ook een prominente plaats voor agrarische activiteit en recreatie (Structuurvisie 2030). Het huidige coalitieakkoord (2018 – 2022) geeft aan dat er na een lange periode van bezuinigen weer moet worden geïnvesteerd in de 'groene gemeente'. In dat kader is het ook belangrijk agrarische bedrijven actief te ondersteunen bij de transitie naar duurzaam ondernemen. Het Natura 2000 gebied Leenderbos, Grote Heide & de Plateaux valt onder de gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente Heeze – Leende en Valkenswaard. Dit gebied moet ontwikkeld worden als een duurzaam, onderscheidend leisurELandschap, dat zich kan profileren op basis van natuurlijke kwaliteiten, o.a. door afronden van het Natuurnetwerk Nederland en inzet op duurzame landbouw (Gebiedsprogramma Grote Heide). Ook Natura 2000 gebied Strabrechtse Heide & Beuven valt onder de gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente Heeze – Leende. Natura 2000-beheerplan Strabrechtse Heide en Beuven is gericht op instandhouding van het areaal en verbetering van de kwaliteit van het gros van de habitattypen (vennen, heiden etc.). Verdroging, verzuring en verslechtering van de waterkwaliteit zijn daarbij grote uitdagingen.

Doelstellingen

- Investeren in het **verbinden van bestaande natuur** door o.a. wildtunnels aan te leggen en (waar financieel mogelijk) door middel van kavelruil;
- Actief bijdragen aan bovenregionale initiatieven voor ontwikkeling van **nieuwe natuur** om zo financieel haalbare groenontwikkeling in de gemeente te bewerkstelligen;
- Toewerken naar een natuurinclusieve **gebouwde omgeving**, o.a. door biodiversiteitsbevordering en behoud van het natuurlijk areaal bij alle ruimtelijke ontwikkelingen mee te nemen en te verwerken in richtinggevende kaders (welstandsnota, omgevingsvisie e.d.);
- Beheer en ontwikkeling van **openbaar groen** toespitsen op biodiversiteitsbevordering, bijvoorbeeld door middel van duurzaam maaibeheer, het gebruik van inheemse soorten, het reduceren van zwerfafval en het instellen van een lokale herplantplicht, bijvoorbeeld bij schade door storm;
- **Groenadoptie** en andere vormen van burgerparticipatie stimuleren ten behoeve van bewustwording en gedragsverandering;
- **Duurzame landbouw** actief faciliteren, bijvoorbeeld door innovatieve pilots zoals 'Herenboeren', de ontwikkeling van voedselbossen of duurzame, natuurgerichte waterhuishouding op agrarische gronden actief te ondersteunen;
- Het reduceren van de schadelijke milieueffecten van **landbouw** en het stimuleren van het gebruik van ecologisch verantwoorde **gewasbeschermingsmiddelen**, bijvoorbeeld door proactief met agrariërs de mogelijke alternatieven voor het gebruik van glyfosaat te bespreken;

Doelstellingen

- **Seizoensgebonden, lokale voedselconsumptie** onder inwoners actief stimuleren, bijvoorbeeld door innovatieve pilots op het gebied van lokale ketensluiting te ondersteunen;
- **Bomenkap zo veel mogelijk reduceren** door strengere eisen te stellen aan een kapvergunning, en in geval van kap een lokale herplantplicht te hanteren;
- Waar mogelijk een vorm van **natuurcompensatie** afdwingen bij (grote) ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld door een belasting te heffen voor een natuurherstelfonds.

“We zijn al een hele groene gemeente, maar het moet en kan nóg beter.”

5. materialen transitie

Stand van zaken

Grondstoffen worden steeds schaarser, terwijl veel bruikbare grondstoffen aan het einde van de keten laagwaardig worden verwerkt of afgedaan als afval. Hiermee gaan kostbare basismaterialen voor al onze producten verloren. De transitie naar een circulaire wereld, waarbij grondstoffen steeds weer hoogwaardig gebruikt worden en afval niet meer bestaat, is daarom noodzakelijk.

Het uiteindelijke doel van de materialentransitie is toewerken naar een volledig circulaire economie in 2050, zoals beschreven in het Nationaal Grondstoffenakkoord (2017). Concrete doelstellingen daarbinnen richten zich met name op huishoudelijk afval. Voor gemeenten betekent dit zij in ieder geval moeten aansturen op het verminderen van de hoeveelheid restafval en het vergroten van de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval.

Vang (Van Afval Naar Grondstof)

2020 Maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar,
75% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld

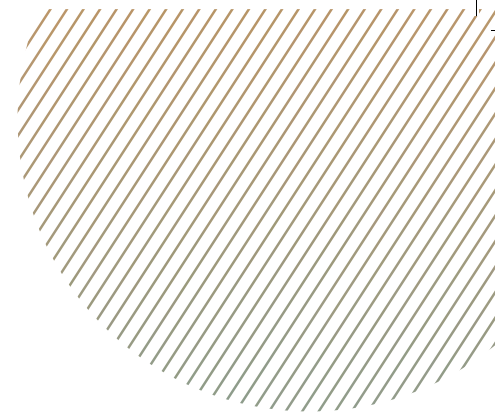
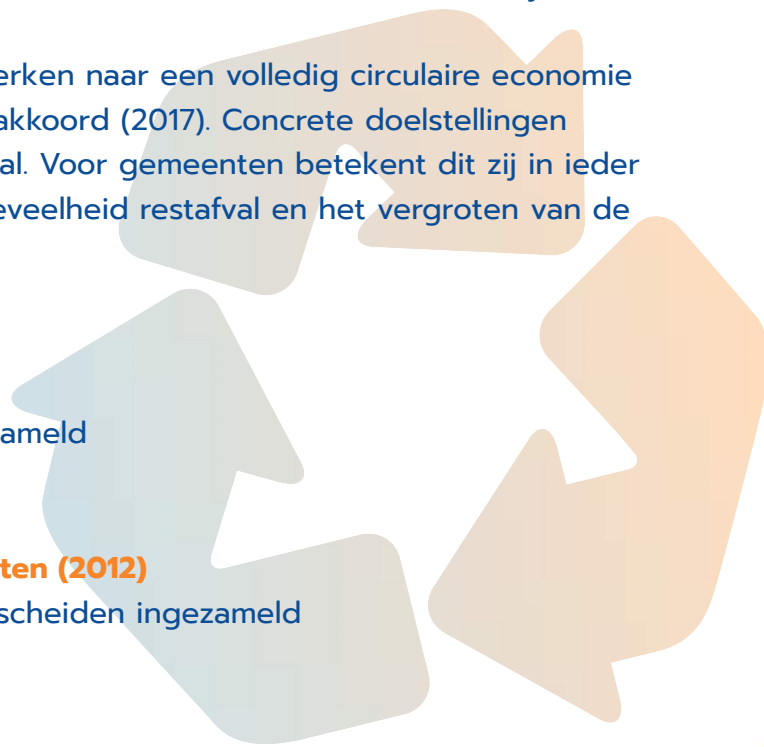
2025 30 kg restafval

Manifest voor een afvalloze samenleving – SRE gemeenten (2012)

2020 5% restafval, 95% van het huishoudelijke afval gescheiden ingezameld

Nationaal Grondstoffenakkoord (2017)

2050 Volledig circulaire economie

MATERIALENTRANSITIE

Stand van zaken

Het huidige coalitieakkoord (2018 – 2022) beschrijft dat de gemeenschappelijk regeling BLINK moet worden voortgezet, met als insteek afval als grondstof te behandelen. Ook moet bij het vervangen van installaties voor duurzaam materiaal gekozen worden (zoals bij het klimaatsysteem van het gemeentehuis, de verwarming van sporthal de Pompenmaker, de duurzame ambulancepost in Leende enz.).

Doelstellingen

- Investeren in betere verwerking van **huishoudelijke afval**, o.a. door onderzoek te blijven doen naar de verbetermogelijkheden van het gemeentelijke afvalscheidingsstelsel;
- Investeren in betere voorlichting over het **gemeentelijke afvalinzamelsysteem** en het belang van goede afvalscheiding- en verwerking;
- Investeren in het reduceren van **voedselverspilling** door innovatieve pilots op dit gebied actief te faciliteren;
- Investeren in het reduceren van **zwerfafval en afvaldumping** door innovatieve pilots op dit gebied actief te faciliteren en zwaardere sancties op dergelijke vervuiling te hanteren;
- Innovatieve projecten op het gebied van **circulaire economie**, zoals het onderzoek naar een lokale grondstoffenmarktplaats, faciliteren en ondersteunen;
- Gemeente profileren als **proeftuin voor pilotprojecten** in het kader van circulaire economie, o.a. door gebruik van circulaire, energiezuinige materialen (volgens erkende standaarden als BREEAM) in de openbare ruimte en in het gemeentelijk vastgoed;
- **Hergebruik** van goederen actief stimuleren, o.a. door het op korte afstand inleveren of aanschaffen van tweedehands spullen voor alle inwoners te blijven ondersteunen;
- Inzetten op de **reductie van papierverspilling**, bijvoorbeeld door standaard 'nee/nee'-stickers op brievenbussen te plakken;
- Waar mogelijk landelijke initiatieven om **zwerfafval te reduceren** ondersteunen, bijvoorbeeld door in te zetten op de invoering van statiegeld op blikjes en kleine flesjes.

“De gemeente moet aansturen op hergebruik, op wat voor manier dan ook.”

Dankwoord

Dit duurzaamheidsbeleid is tot stand gekomen met behulp van een denktank waarin inwoners, natuurorganisaties, energie-coöperaties, ondernemers, agrariërs en woningbouwverenigingen vertegenwoordigd waren. Gemeente Heeze-Leende bedankt nadrukkelijk de leden van de denktank en alle andere personen en organisaties die tijd en energie hebben gestoken in de totstandkoming van dit duurzaamheidsbeleid.

Colofon

Dit duurzaamheidsbeleid is opgesteld door de gemeente Heeze-Leende. Zij werden in dit proces begeleid door Facet Government B.V.

